

MOBBEOMBUDET I TROMS

ÅRSRAPPORT 2017/2018

JEG LIKER NÅR JEG ER SAMMEN MED VENNER OG GJØR MORSOMME TING. GUTT 7.KL

JEG SYNES MOBBING BURDE STOPPES. JENTE 6.KL

HJELPE VENNER OPP I STEDET FOR Å DYTTE DEM NED. JENTE 5.KL

JEG SYNES MAN SKAL VÆRE EKSTRA SNILL MOT DE SOM ER LEI SEG. JENTE 7.KL

TROMS fylkeskommune
ROMSSA fylkkasuohkan

Mobbeombud
Givssidanáittardeaddji

Du har rett til et
TRYGT og
GODT
 skolemiljø

KONTAKTINFORMASJON

JON HALVDAN LENNING

Mobbeombud

E-post: jon.halvdan.lenning@tromsfylke.no

Tlf.: 77 78 80 00 - Mobil: 926 23 014

INNHOOLD

- 3 «KA KAN EN RANDOM FYR SOM DU HJELPE MÆ ME?»
- 4 MOBBEOMBUDETS MANDAT
- 6 TALL 2017/2018
- 8 TENDENSER
- 9 ANBEFALINGER
- 10 METODE – HVORDAN JOBBER MOBBEOMBUDET?
- 11 OMBUDSROLLEN I TROMS OG VEIEN VIDERE

«KA KAN EN RANDOM FYR SOM DU HJELPE MÆ ME?»

GUTT 12ÅR

Denne kommentaren fra en elev kan på mange måter oppsummere mobbeombudets fokus det første året i jobben. Når en elev har gitt opp og tenker at ingen kan hjelpe er uttalelsen lett å forstå. Ombudets jobb er da å trygge eleven på at han ikke står alene i møte med systemet og bidra til at forholdene han opplever i skolen gradvis blir bedre.

Målet med det første året har vært å gjøre mobbeombudet kjent for elever, foreldre og ansatte ved skolene i Troms. Rammene som er gitt fra Fylkestinget har vært ledesnor i arbeidet, og profilering, forebygging og håndtering av henvendelser har gått hånd i hånd.

Mobbeombudet jobber med utgangspunkt i Opplæringslovens kap. 9A som beskriver elevens rett til et trygt og godt skolemiljø. Mobbing som tema får stor oppmerksomhet, men det viser seg at det ofte er langt mellom det å gi problemet oppmerksomhet, og å faktisk klare å gjøre noe med det. Det er viktig å kombinere arbeidet med henvendelser fra enkeltpersoner med forebyggende arbeid på foreldremøter, og med elever og ansatte i skolen. Dette for å spre kunnskap, kompetanse og holdninger til ei bedre håndtering av mobbing ved skolene i Troms.

Møtet med et barn eller en ungdom som opplever å være venneløs og utestengt fra fellesskapet gir kraft til

Målet med det første året har vært å gjøre mobbeombudet kjent for elever, foreldre og ansatte ved skolene i Troms.

Mobbeombudets fokus på klare forventninger og tydelige råd til de som har ansvaret for å bedre situasjonen for akkurat

dette barnet/ungdommen.

I denne årsmeldingen holdes fokuset på å synliggjøre hvordan Mobbeombudet jobber for å fylle de forventningene som ligger i prosjektmandatet fra Fylkestinget. Rapporten viser funn og statistikk fra skoleåret 2017/2018. I tillegg gir ombudet en del råd og anbefalinger for det videre arbeidet og peker mot veien videre for ombudsordningen i Troms i tråd med Fylkestingets vedtak – sak 22/18.

Mobbeombud Jon Halvdan Lenning

MOBBEOMBUDETS MANDAT

1. Mobbeombudet skal være en uavhengig ressurs i forhold til politisk og administrativ ledelse.
2. Mobbeombudet skal omfatte alle trinn i grunnopplæringen.
3. Mobbeombudet med mandat og funksjoner skal gjøres kjent for elever, lærlinger og lærekandidater i Troms.
4. Mobbeombudet skal være en pådriver slik at elever, lærlinger og lærekandidater får en korrekt og forsvarlig saksbehandling, og at deres rettigheter blir ivaretatt i henhold til gjeldende lovverk jf. Opp-læringslovens § 9a.
5. Mobbeombudet skal være tilgjengelig for elever, lærlinger, lærekandidater og foresatte:
 - a. når de ønsker generell veiledning
 - b. når de har behov for konkret rådgiving i enkeltsaker
 - c. når de har behov for at noen kan være et talerør i deres møte med skole- og lærebedrifter
 - d. mobbeombudet er også et talerør i offentligheten i viktige og prinsipielle spørsmål vedrørende det psykososiale arbeidsmiljøet
6. Mobbeombudet skal søke å etablere et bredt samarbeid med kommunene i Troms og foreslå en modell for samarbeid og finansiering av Mobbeombudet. Erfaringene fra prosjektet skal løpende evalueres og danne grunnlag for forebyggende arbeid.
7. Mobbeombudet rapporterer årlig til fylkestinget. I dette ligger også en omfattende rapport ved prosjektets slutt.
8. Prosjektet skal gå over tre år for å sikre god effekt og tilstrekkelig evaluering. Det skal foretas en midtveisevaluering. Prosjektet skal være mest mulig uavhengig av politisk og administrativ ledelse. Årlig rapport skal gå direkte fra prosjektleder via fylkesordfører til fylkestinget. For å sikre uavhengighet knyttes prosjektet administrativt opp til fylkesordfører. Prosjektet har ingen styringsgruppe.

Under oppstart av prosjektet ble både politikere i Fylkestinget og i Ungdommens fylkesting spurt om hva de anså som viktig for Mobbeombudet å ta hensyn til i sitt daglige virke. Politikerenes tilbakemelding ble systematisert i ordskyene som dere ser på denne siden. Mens politikerne i Fylkestinget hadde ordet løsningsorientert som hovedfokus hadde ungdomspolitikere hovedfokus på ombudets tilgjengelighet.

Slik vil Fylkestinget at ombudene skal være.

Slik vil Ungdommens Fylkes-
ting at ombudene skal være

**Premissene for
Mobbeombudet i
Troms sitt arbeid er
beskrevet i Fylkes-
rådet sak 74/16 og
ligger til grunn for
arbeidet som Mobbe-
ombudet startet
1.mai 2017.**

Utdrag fra Opplæringslovens kap.9A:

§ 9 A-2 Retten til eit trygt og godt skolemiljø

Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.

§ 9 A-3 Nulltoleranse og systematisk arbeid

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.

§ 9 A-4 Aktivitetsplikt for å sikre at elevar har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø

Alle som arbeider på skolen, skal følgje med - og gripe inn om mogleg...

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø....

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak

Skolen skal sørge for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.

Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak.

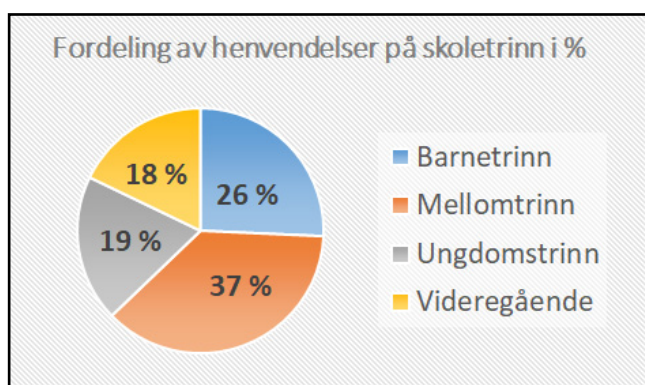
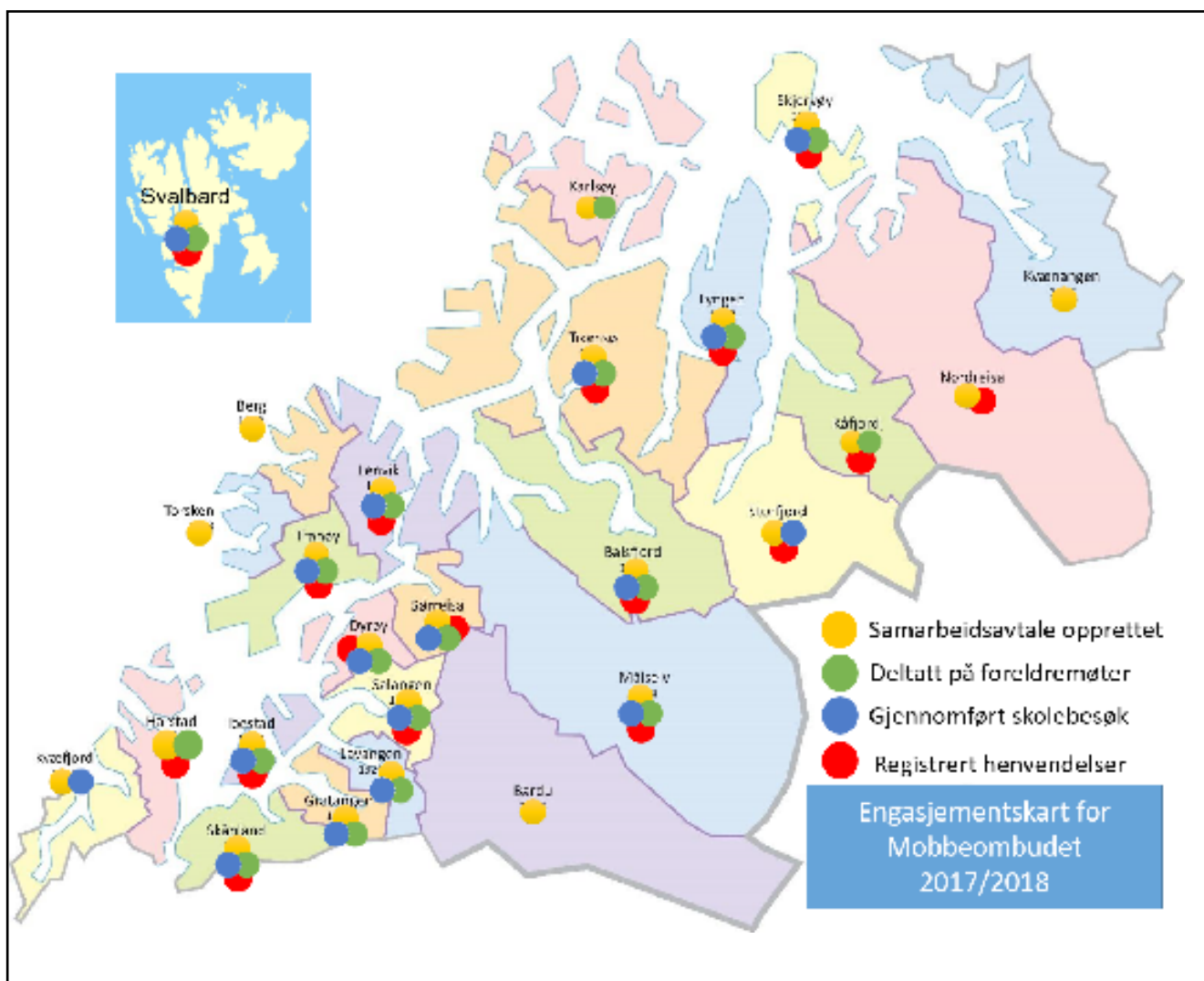
§ 9 A-5 Skjerpa aktivitetsplikt dersom ein som arbeider på skolen, krenkjer ein elev

§ 9 A-8 Elevdeltaking i arbeidet med skolemiljøet

Elevane skal få ta del i planlegginga og gjennomføringa av arbeidet for eit trygt og godt skolemiljø.

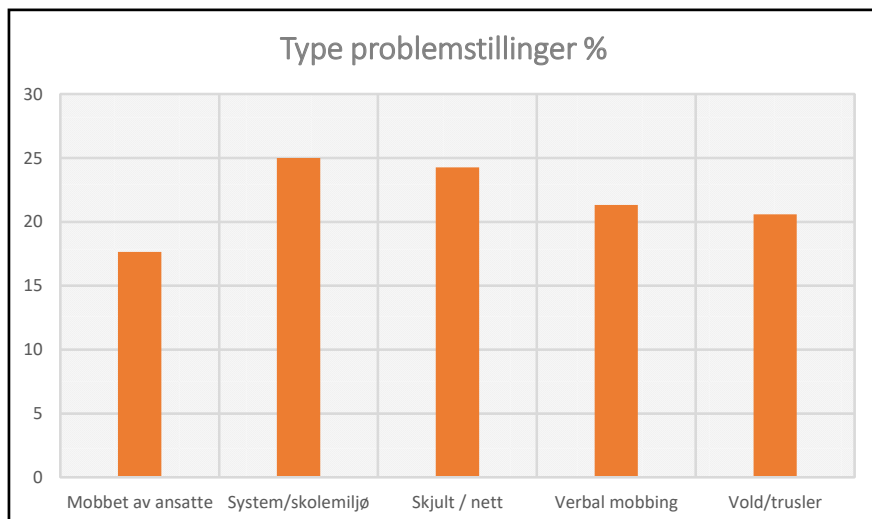
TALL 2017/2018

I denne delen presenteres noen tall fra arbeidet til Mobbeombudet skoleåret 2017/2018. Det er valgt ut tre områder for å få frem arbeidet som er gjort. Det er et kart som viser omfang av mobbeombudets engasjement i ulike deler av fylket. En illustrasjon viser aldersfordelingen på henvendelsene som er kommet inn. I sektordiagrammet «Type mobbing» får vi innblikk i hva slags type mobbing/problematikk henvendelsene gjelder.

Figuren viser at flest henvendelser kommer i forhold til elever på mellomtrinnet, mens færrest henvendelser kommer fra elever i videregående opplæring.

Langt de fleste henvendelsene kommer fra foreldre til barn og ungdom - ca. 70%. De resterende kommer fra elevene selv og fra skoler som ønsker å drøfte saker anonymt. Tallmaterialet som ligger til grunn er 148 henvendelser.

knyttet til grupper, klasser, skoler som helhet j.fr. kap.9a-2)

- Skjult mobbing/nettmobbing er slått sammen til en kategori da disse utgjør mange av de samme utfordringene for de elevene som er berørt av dette.*
- Verbal mobbing gjelder elever som utsettes for stygge kommentarer, skjellsord, håning etc.*
- Vold og trusler om vold gjelder elever som utsettes for slag, spark, dytting etc. og trusler om dette.*

Tallmaterialet som ligger til grunn er 148 henvendelser.

TYPE PROBLEMSTILLINGER:

- Figuren viser ei kategorisering av de ulike henvendelsene. Kategoriene er som følger:*
- Mobbet av ansatte (elever som føler seg krenket av voksne j.fr. kap 9a-5). I dette tallet gjelder 2/3 av sakene forhold i videregående opplæring, mens de resterende er i grunnskole.*
- System/skolemiljø (henvendelser som gjelder utfordringer*

TENDENSER

TENDENS 1:

MOBBEOMBUDET ER BLITT TATT GODT IMOT AV ELEVER OG FORELDRE

Mobbeombudet har opplevd gode tilbakemeldinger fra elever og foreldre som har vært i kontakt. Det gis tilbakemelding på at det er godt og trygt å ha en uavhengig, nøytral ressursperson som gir råd, men som også kan bidra med konkrete råd og tips i arbeidet for å bedre hverdagen til den det gjelder.

TENDENS 2:

MOBBEOMBUDET ER BLITT TATT GODT IMOT PÅ SKOLENE

Mobbeombudet har opplevd å blitt tatt godt imot på skolene i Troms. De fleste skolene gir klart uttrykk for at de ønsker samarbeid og støtte til å gjøre en enda bedre jobb.

TENDENS 3:

VARIERENDE KVALITET PÅ SKOLENS HÅNDTERING AV MOBBESAKER

Erfaringen fra sakene dette året viser at det er svært varierende kvalitet i skolenes håndtering av meldte mobbesaker. På vegne av elevene i Troms krever mobbeombudet at skolene umiddelbart øker sine kunnskaper og ferdigheter i arbeidet med avdekking, håndtering og oppfølging av slike saker. Skolene bør stille følgende spørsmål til sin egen praksis:

- Vet vi hva mobbing er?
- Vet vi hvordan vi skal avdekke mobbing og gjør vi det?
- Vet vi hvordan vi skal stoppe mobbing og gjør vi det?
- Vet vi hvordan vi skal følge opp både de som er blitt mobbet og de som mobber, og gjør vi det?

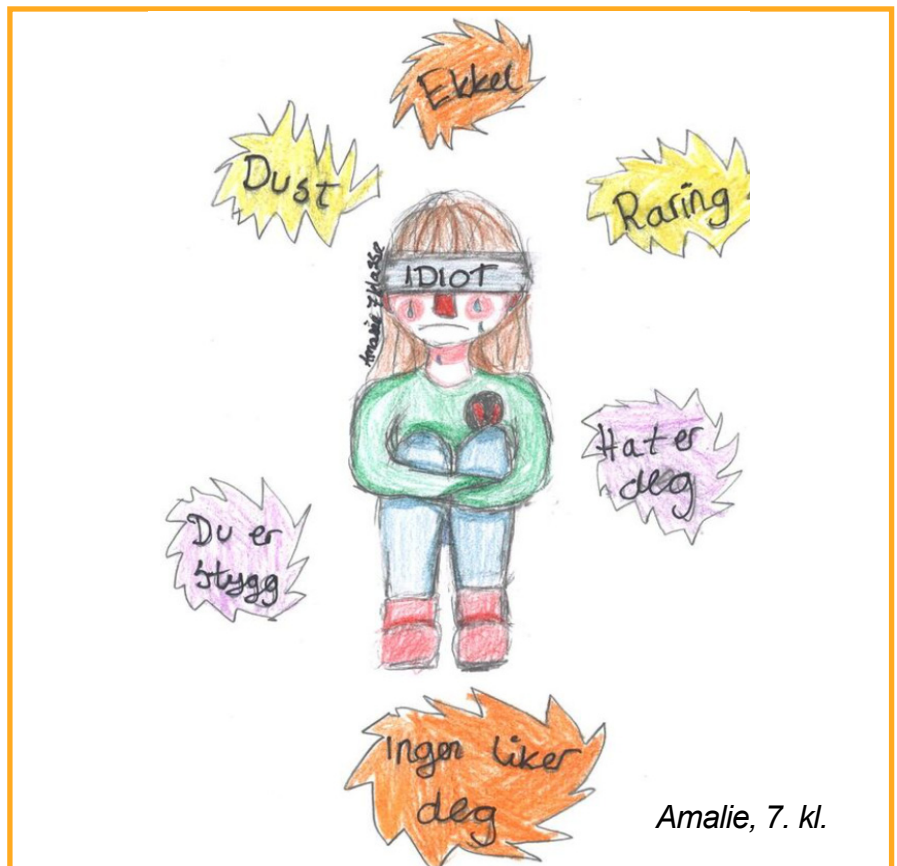
Når saker er håndtert må skolen i evalueringen stille to spørsmål både til de involverte og seg selv før de kan si seg fornøyd med håndteringen:

- Er situasjonen for de involverte elevene blitt tilfredsstillende?
- Er de involverte og skolen trygge på at bedringen er varig?

TENDENS 4:

VARIERENDE KVALITET BÅDE PÅ TILTAKENE SOM IVERKSETTES OG PÅ OPPFØLGING AV TILTAKENE

Erfaringene fra sakene som har vært meldt inn til mobbeombudet viser at tiltakene skolene setter inn ofte er for generelle og utydelige. Både elev og foreldre blir da usikre og tvilende til at tiltakene vil fungere. I tillegg ser ombudet at det ofte er for stort sprik mellom hvordan tiltaket er beskrevet på papiret og hvordan det gjennomføres i praksis.

Amalie, 7. kl.

ANBEFALINGER

ANBEFALING 1

Sett arbeidet med skolemiljø, klasseledelse og sosial kompetanse øverst på lista over innsatsområder.

Den enkelte skoleeier/skoleleder bør i enda større grad sikre at alle som jobber i skolen har kunnskap om forebygging og håndtering av mobbeproblematikk. Ombudet er også helt tydelig på at det i større grad må fokuseres på handlingskompetanse slik at elevene opplever de voksne som kompetente på dette feltet. Lag felles rutiner og standarder for de voksnes arbeid på de ulike arenaene i skolen som f.eks. skolegården, garderobe / gang og klasserom. NB! Så må skoleledelsen følge opp at rutiner og standarder følges i praksis i de voksnes møte med elevene.

ANBEFALING 2

Skoleeiere anbefales å etablere Innsats-/beredskapsteam!

Ombudet ser at skolene ofte ikke har nødvendig kunnskap og kompetanse for å håndtere utfordrende skolemiljø saker. Det vil da være en god støtte å ha ressurspersoner i nærområdet som gjennom kartlegging, veiledning, modellering etc. kan hjelpe skolen til å håndtere utfordringer på en god og profesjonell måte. Organisering av slike team må vurderes ut fra lokale forutsetninger. I mindre kommuner kan man f.eks prøve å få til samarbeid på tvers av kommunegrensene.

ANBEFALING 3

Involver elevene i arbeidet med å skape et godt og trygt skolemiljø.

Elevmedvirkning er viktig for at elevene skal føle eierskap og mening med det systemet de møter i skolen. Drift av inkluderende aktiviteter, utforming av regler og evaluering av ulike tiltak bør i større grad involvere elevene.

ANBEFALING 4

Samarbeid skole/hjem. I de fleste henvendelsene ombudet mottar er det brudd på tilliten mellom skole og hjem.

Ombudet anbefaler at skolene legger enda større vekt på å skape god dialog med hjemmene.

Enkle tips her er å ha klare rutiner for møteledelse, referatskriving, skolemiljø som tema på alle foreldremøter, legge opp til foreldremøter preget av dialog og løsningsorientering. I ombudets møte med foreldre rundt i Troms fylke sier samtlige at deres barns trygghet og trivsel kommer foran alt annet. Dette må også prege skolens fokus på skole/hjemsamarbeidet.

HVORDAN JOBBER MOBBEOMBUDET?

«Hei! Vi har en gutt som mobbes og plages på skolen. Vi har tatt dette opp gjentatte ganger med skolen uten at det har hjulpet. Nå er det gått over til mer fysisk vold og vi klarer ikke mer. (Sitat: far)»

Ved en slik henvendelse er det Mobbeombudets jobb å lytte og vise støtte og forståelse for den vanskelige situasjonen barnet og foreldrene er i. Når ombudet har fått innblikk i situasjonen gjøres følgende:

- Orientering om regelverket knyttet til §9A og retten til et trygt skolemiljø, og skolens aktivitetsplikt. Herunder også retten til å klage saken til Fylkesmannen hvis skolen ikke har gjort det den skal.
- Ombudet sjekker ut med
 - far for å finne ut hva skolen har gjort.
 - Er det laget aktivitetsplan med tiltak?
 - Er tiltakene evaluert?
 - Hvilken form for samarbeid er etablert med skolen?
- Hvis skolen ikke har laget aktivitetsplan rådes foreldrene til å ta kontakt med Fylkesmannen i slike saker. Fylkesmannen har myndighet til å pålegge skolen tiltak.
- Ombudet kan så bidra inn mot skolen for å hjelpe eleven og foreldrene i dialogen med skolen.
- Om mulig og ønskelig kan også ombudet ha samtale med eleven, men ombudet skal først og fremst styrke prosessen og tiltakene som skal bedre elevens situasjon.
- Ombudet kan være bidrags-

yter til at bedre tiltak utarbeides og at sakens alvor belyses på en bedre måte.

- Ofte handler ombudsrollen om å få en brutt tillit/dialog/kommunikasjon mellom skole og hjem tilbake i et konstruktivt spor.
- Ofte trenger skolen hjelp til å sortere utfordringer og tiltak slik at barnet plasseres tilbake i sentrum.

I dialogen med skolen bringer slike saker ofte med seg et større samarbeid mellom skole og mobbeombud gjennom tilbud om temakvelder for foreldre, besøk i elevgrupper og kompetanseheving i personalgrupper.

Arbeid med elever handler om å sikre at elevene har kjennskap til Opplæringslovens kap. 9A og retten til et trygt og godt skolemiljø.

Elevene skal også få forståelse for mobbeombudets rolle/funksjon og hvordan han kan hjelpe til når noe ikke er greit. De skal også få innsikt i hva de kan forvente av de voksne som jobber i skolen.

Målet er også å skape større forståelse for at de som elever også har ansvar når medelever ikke har det greit og opplever mobbing.

Arbeid med foreldre går ut på å sikre at foreldrene har kjennskap til Opplæringslovens kap. 9A, hva elevene har krav på og hva de kan/skal gjøre hvis de opplever at noe ikke er greit.

Målet med arbeidet er også å skape refleksjon

rundt foreldrerollen og deres ansvar i forhold til å bidra til et godt skolemiljø og forebygging av mobbing. Etter slike møter og informasjon skal foreldrene kjenne til mobbeombudets rolle/funksjon.

Arbeid med ansatte og ledere i skolene skal bidra til økt kunnskap og handlings-

kompetanse når det gjelder forebygging, avdekking og håndtering av mobbing. Skape refleksjon rundt begrepet nulltoleranse og den ansattes rolle i møtet med elever som ikke har det greit på skolen. Skape kunnskap om og forståelse for mobbeombudets rolle/funksjon.

Arbeid med ansatte og ledere i skolene skal bidra til økt kunnskap og handlingskompetanse når det gjelder forebygging, avdekking og håndtering av mobbing.

OMBUDSROLLEN OG VEIEN VIDERE

Elev- og lærlingombudet og Mobbeombudet har taushetsplikt og er opptatt av informert samtykke for å gå videre med en henvendelse. Ombudene ønsker å være tilgjengelig, og å besøke steder uten at det nødvendigvis trenger å handle om enkeltsaker. Dette henger sammen med prinsippet om bærekraftige relasjoner og muligheter for å bli bedre kjent med elever og lærlingers hverdager. Ombudene setter pris på å inviteres i ulike fora

fra skoler, bedrifter og opplæringskontor.

Som Elev- og lærlingombud og Mobbeombud i Troms ønsker vi å være konkrete bidragsytere i arbeidet for den enkelte elev/lærling. Vi holder et sterkt fokus på å ha høy kompetanse og kjennskap til lover og regelverk slik at vi kan fylle våre roller som uavhengige ressursperson på en best mulig måte.

Gjennom Tromsmodellen har vi laget en struktur som gir ombudsrollen større tyngde

og bedre bærekraft i møte med de ulike utfordringene som oppstår. Når ombudenes nedslagsfelt utvides til også å gjelde barnehagene fra høsten 2018 dekker vi hele oppvekstområdet for barn og ungdom i Troms fylke.

Modellen viser fordelingen av hovedansvar og støtteansvar for de ulike utdannings-nivåene i tillegg til hvilket lov-/regelverk som er utgangspunkt.

Tromsmodellen 2018 - 2020

Elev- og lærlingombudet og mobbeombudet skal gjennom tett samarbeid bidra til å sikre barn og ungdom i Troms et trygt og utviklende barnehage og opplæringsmiljø.

Barnehage	Barneskole	Ungdomsskole	Videregående opplæring i skole	Videregående opplæring i bedrift
Lowverk: Barnehageloven Rammeplanen	Lowverk: Kap. 9A i Opplæringsloven	Lowverk: Kap. 9A i Opplæringsloven	Lowverk: Opplæringsloven inkl. Kap.9A	Lowverk: Opplæringslov Arbeidsmiljølov
Ansvar: MO Støtte: ELMO	Ansvar: MO Støtte: ELMO	Ansvar: MO Støtte: ELMO	Ansvar: ELMO Støtte: MO	Ansvar: ELMO Støtte: MO

ELMO = Elev- og lærlingombudet

MO=Mobbeombudet

TIL BARN OG UNGDOM I TROMS

Vi vil at du skal ha det bra

Vi ønsker å hjelpe deg

Vi skal være lett å få tak i

Vi vil ta deg på alvor

Vi har tid til å høre på deg

Vi kan reglene og er her for deg